EKOLOJİK ŞİFACILAR: HEVSEL'İN KADINLARI

RUKEN AYDOĞDU

İŞBİRLİĞİYLE DESTEĞİYLE

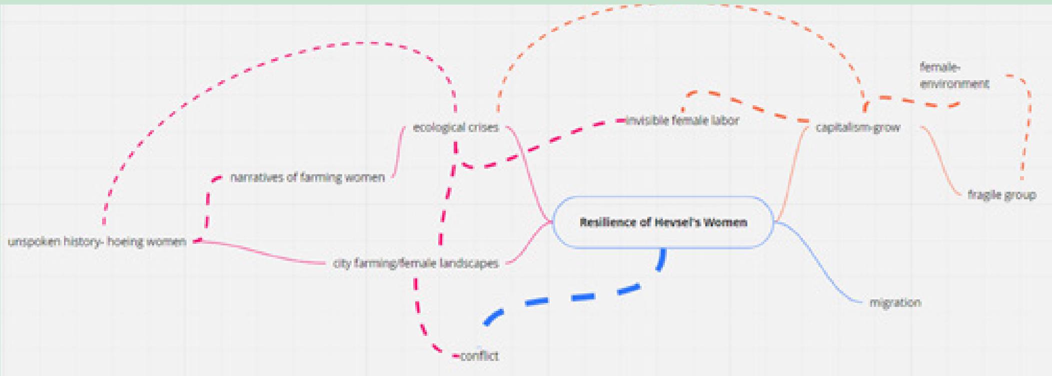

(KADIN ÇEVRESİ)
EKOLOJİK KRİZLER
GÖRÜNMEZ KADIN EMEĞİ
KAPİTALİZM-BÜYÜME
ÇİFTÇİ KADINLARIN HİKÂYELERİ
SÖYLENMEYEN TARİH-AŞEFÇİ KADINLAR
HEVSEL KADINLARININ DAYANIKLILIĞI
ŞEHİR ÇİFTÇİLİĞİ/KADIN MANZARALARI
GÖÇ
ÇATIŞMA
ZİHİN HARİTASI

1111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111

Kadınlar yüzyıllardır farklı biçimlerde bilgi ve deneyim üretmişlerdir. Ancak, erkek merkezli bilim anlayışı kadın deneyimlerini büyük anlatıların içinde önemsizleştirmiştir. Vandana Shiva, doğanın bütün çeşitliliği içinde insanın aslında sadece türlerden biri olduğunu güçlü bir sesle hatırlatıyor "biyoçeşitlilik bizim canlı müştereğimizdir, yaşamın temelidir. Bizler doğanın efendisi ya da sahibi değil onun bir parçasıyız." (2019, 26)[1]

1 N. GAMZE TOKSOY, "'DÜNYAYI YENİDEN DOKUMAK' SHİVA VE MİES'DEN EKOFEMİNİZM" FE DERGİ, CİLT 13, SAYI 1 (2021), 101-106.

Anahtar kelimeler: Hevsel Bahçeleri, şehir tarımı, Dicle Nehri (Vadi), ekoloji, ekofeminizm, dekolonizasyon, miras, Kürt kadınlar, kadın emeği, şifa, neoliberalizm, arınma, dekolonizasyon metodolojisi, ekolojik kıyım, kadın cinayeti.

Havasıyla, manzarasıyla, ekosisteminde yer alan envai çeşit canlılarla ve endemik bitki yapısıyla Diyarbakır kentinin akciğeri konumunda olan tarihî ve doğal bir mekândır Hevsel Bahçeleri. Bir kent peyzajı olarak bilinen Hevsel Bahçeleri ciddi talanlara ve sömürüye maruz kalmıştır ve hâlâ da iktidar tarafından her yönüyle sömürülmektedir. Kente ve Hevsel'e hayat veren, şifa olan, doğasını var eden, gıda ihtiyacını karşılayan ve bir hayatta kalma mücadelesi olarak oradan ekonomik gelirini karşılayan kadın tarım işçilerinin mücadelesi ne kadar görünür bize?

Bir şiddet coğrafyası olarak gündemden hiç düşmeyen ve akıllarda böyle yer eden kent, yaşanan savaş ve savaş sonrası direnme biçimleri ile değişen kullanıcı kimlikleri ve olay örgüleri ile bize yeni sosyal bilgiler de öğretiyor aslında. Salt savaş coğrafyası olarak bilinen bu kentin

doğa ile iç içe yaşanan bu bölümünde var olan görünmez direnme biçimleri, kadın aktörler aracılığıyla dirençliliği yeniden sorgulamanın elzem olduğunun kanıtıdır. Tarlada verilen mücadele, evde verilen mücadele, tarladan aldıkları ürünü satarken verdikleri mücadele, komisyoncularla verdikleri mücadele, erk iktidara karşı verdikleri mücadele, pandemiyle değişen yeni normallere karşı verdikleri mücadele vb.

Hevsel Bahçeleri'nin kadın çalışanlarının bahçede ve kent içinde karşı karşıya kaldıkları, mücadele ettikleri, yok olan aşefçilik kültürü ve direndikleri mekânlar üzerinden sistemin kadın politikalarını, bu politikaları ekoloji ve feminizm sentezi olan ekofeminizm üzerinden okumak, tarihsel olaylara şahitlik etmiş bu mekânların bize anlattıklarını dile getirmek, kentin kadın aktörlerinden Hevsel'in aşefçi kadınlarını ve mücadele pratiklerini sanat ile görünür kılmaktır amacım.

Diyarbakır Suriçi'nde çatışmalı ortamdan dolayı yerinden edilenler, iç göç ile evini terk etmek zorunda kalırken; bölge kentlerinin yıkımı, insani dramlar, kültürel ve mimari miras değerlerinin yok oluşu, Hevsel doğasının tahribatı nedeniyle sürekli bir direnme hâlinde olan bu aktörlerin dirençliliği; Hevsel'in kadınlarını, toplumun kırılganlıklarından biri olan kadın konusunu ekolojik, politik ve mekânsal bağlam ile ele almak, mücadelenin bir kültüre dönüştüğü kentte kadın aktörlerin direnme biçimlerini, sosyal yaşam pratikleri ve mekânları üzerinden okumak.

Kent ve doğa arakesitinde yer alan bu kadın aktörlerin sahada verdikleri mücadelenin ne kadar az göründüğüne, bunun görünür olmasının elzem olduğuna, Hevsel Bahçeleri'nin üretici kadınlarının üretim pratiklerine, doğa ile kurdukları bağa, doğa sayesinde geliştirdikleri örgütlenme biçimlerine, doğanın onlardan aldıklarına, onların doğadan aldıklarına, bunu hangi kanallarla gördüğümüze ekofeminist kuram ile farklı bir perspektiften bakmak.

Hevsel Bahçeleri

Diyarbakır'ın Sur ilçesi sınırları içinde yer alan Hevsel Bahçeleri, binlerce yıldır tarımın yapıldığı sivil bir bahçe özelliği taşımaktadır. Kaynaklara göre Hevsel Bahçeleri'nin 8 bin yılı aşan bir tarihe sahip olduğu söylenmektedir.

Amid şehrinin ilk kurulduğu yerin hemen yanı başında yer alan bahçeler, muhtemelen şehrin temel beslenme alanını oluşturmuştu. Sağladığı beslenme avantajı belki de şehrin buraya kurulmasında belirleyici olmuştur. Besin açısından öneminden olsa gerek bu alana bir kutsallık atfedildiği kimi kaynaklarda dikkat çekilen hususlardandır. Bahçelerin, şehrin ilk kurulduğu yer olan Fiskaya üstündeki İç Kale'nin güneybatısında yer aldığı, bu verimli sahanın Dicle Nehri'nin debisinin azalmasıyla oluşan deltada zamanla verimli bostan ve bahçelere dönüşmesiyle meydana geldiği anlaşılmaktadır. (Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzajı, Nevin Soyukaya, Diyarbakır Gezi Rehberi, 2011, s. 18).

DİYARBAKIR'IN KONUMU

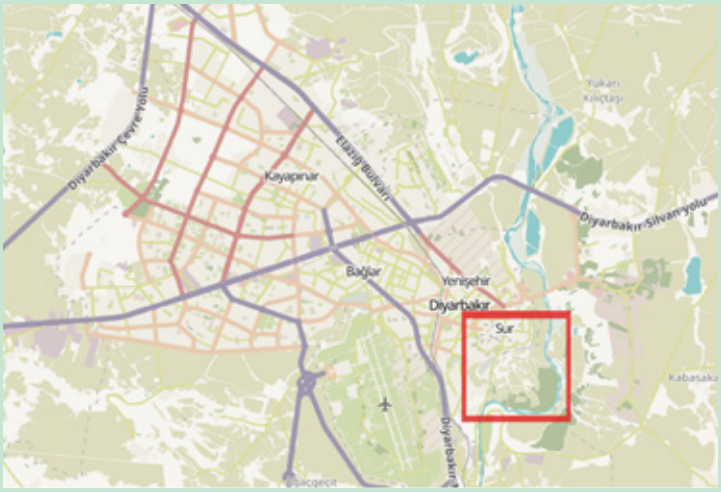

DİYARBAKIR SUR İLÇESİ'NİN KONUMU

1111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111

DİYARBAKIR KALESİ VE HEVSEL BAHÇELERİ KÜLTÜREL PEYZAJI ALANI'NIN GENEL GÖRÜNTÜSÜ

Hevsel Bahçeleri, günümüzde kentsel tarım alanı niteliği taşımaktadır. Hevsel Bahçeleri'nin mülk sahipleri kentsel alanda yaşamakta fakat tarımsal faaliyeti, kentin kırsal kökenli kesimleri gerçekleştirmektedir. Ben u Sen, Hasırlı, Ali Paşa, Dicle, Feritköşk civarı gibi Hevsel'e yakın olan yerleşim alanlarında, mahallelerde yaşayan nüfus tarafından Hevsel Bahçeleri'nde tarımsal faaliyetler ortakçılık-yarıcılık veya tarım işçiliği yaparak gerçekleştirilmektedir. Bu anlamıyla da Hevsel Bahçeleri, kentsel yaşamın bir parçası olmaya devam etmektedir. Bunun yanında, Hevsel Bahçeleri, özellikle Suriçi, Ben u Sen ve Hevsel'e yakın olan diğer yerleşim alanlarında ve mahallelerde yaşayan yoksul nüfusun gıdaya doğrudan ve ucuz ulaşımını sağlayan, dolayısıyla kent nüfusunun gündelik ihtiyaçlarını karşılayan önemli bir kaynak olma özelliğini sürdürmektedir.

1111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111

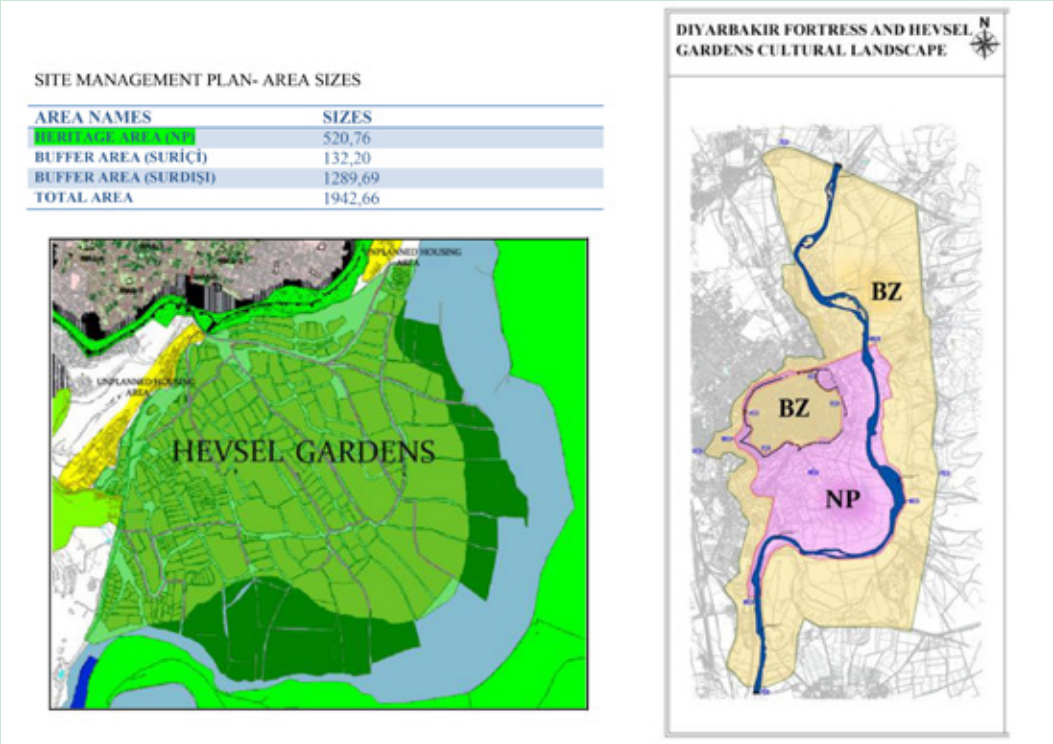

ŞEKİL 1 VE 2: DİYARBAKIR KALESİ VE HEVSEL BAHÇELERİ KÜLTÜREL PEYZAJI ALAN YÖNETİM PLANI
NP: MİRAS ALANI
BZ: BUFFER ZONE (TAMPON BÖLGE)

1111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111

Diyarbakır'ın Sur ilçesinde yer alan Hevsel, 2015 yılında Diyarbakır Belediyesinin ve STK'ların önemli emekleri ile Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzaj Alanı başlığıyla UNESCO listesine girdi. Hevsel Bahçeleri, UNESCO raporuna göre kent ve doğanın iç içe olduğu nadir örneklerden biridir

Şekil 2'deki haritada NP alanı olarak taranmış alan, Hevsel Bahçeleri ve etki alanıdır. BZ alanı ise Diyarbakır'ın tarihi kenti Sur ilçesidir. Şekil 1'deki haritada yer alan Hevsel Bahçeleri, Dicle Nehri ve Diyarbakır Kalesi surları arasında uzanan (etki alanı ile birlikte) yaklaşık 10 bin dönümlük arazinin verimliliği antik dönemlerden bu yana sözü edilen bir konu. Bu alanın 8 bin yılı aşan bir tarihe sahip olduğu söylenmektedir. Çok sayıda kuş türü ve memeli hayvanın bulunduğu bu habitat, hem tarım alanı hem de yaşam alanı olarak önemli işlev görmektedir.

Şekil 1'de sarı renkle taranmış alan, Hevsel Bahçeleri'nin sınırlarındaki mahalleler, Hevsel Bahçeleri'nde çalışan ve orayı işleten ailelerin yaşadığı plansız yerleşim alanıdır. Bu mahallelerde yaşayanların çoğunluğu 1990'lardaki köy boşaltmalarından sonra zorunlu göçe maruz kalmış ve kentte yerleşmişlerdir. Bununla beraber 2015'teki Sur Kent Savaşları'ndan sonra Suriçi'nde tahrip olan mahallelerden buraya göç eden halkın da yerleştiği alandır. 2015'teki çatışmalardan sonra Suriçi mahallelerinde yaşayıp Hevsel'de çalışan birçok aile kentin daha iç kısmına göç etmek zorunda kalmıştır.

HEVSEL BAHÇELERİ'NİN ÇEPERİNE İNŞA EDİLMİŞ VE ORADA ÇALIŞANLARIN YAŞADIĞI HATUN KASTAL MAHALLESİ

HEVSEL BAHÇELERİ SULAMA SİSTEMİ

Hevsel bahçeleri hâlen iki ana su kaynağı sayesinde sulanmaktadır. Anzele suyu ve Hazreti Süleyman suyu, alana ulaşan iki temiz su kaynağıdır. Alanda sulama geleneksel yöntemlerle salma sulama şeklinde yapıldığından, mevcut su kaynakları alanın tamamını sulamakta yetersiz kalmaktadır. Su yetersizliği dolayısıyla alanın küçük bir bölümünde atık su ile sulama yapıldığı bilinmektedir. Salma sulama yapmak için kullanılan kanal ve kanaletlerin topraktan yapılmış olması su kaybını artırmakta, suyun alan içerisindeki dağıtımını olumsuz yönde etkilemektedir. Ayrıca, geleneksel sulama tekniklerinin kullanılması suyun verimli kullanılmasını engellediği gibi, aşırı sulamaya bağlı olarak, verimli toprağın yitimi sorunuyla da karşılaşılmaktadır. Hevsel Bahçeleri'nde üretilen tarım ürünlerinin birincil pazarlanma alanı Suriçi bölgesidir. Hevsel Bahçeleri'nin tarımsal üretim içerisindeki varlığının Suriçi bölgesinde yaşayan nüfusun ucuz gıdaya erişiminde önemli bir rol oynadığı, yapılan saha araştırmaları ve odak grup görüşmelerinde ortaya konmuştur.[2]

2 DİYARBAKIR KALESİ VE HEVSEL BAHÇELERİ KÜLTÜREL PEYZAJI ALANI YÖNETİM PLANI

Akarsuyun, şehir duvarlarının ve Dicle Üniversitesi'nin çevresinde bulunan taraçalar üzerine kurulu Hevsel Bahçeleri, Dicle Nehri'nin boğaz yaptığı alanın aşağı çığırlarında kalan, Karacadağ'ın sağ yakasından Dicle'ye yaklaştığı kesimdeki alüvyal depolardır.

1111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111

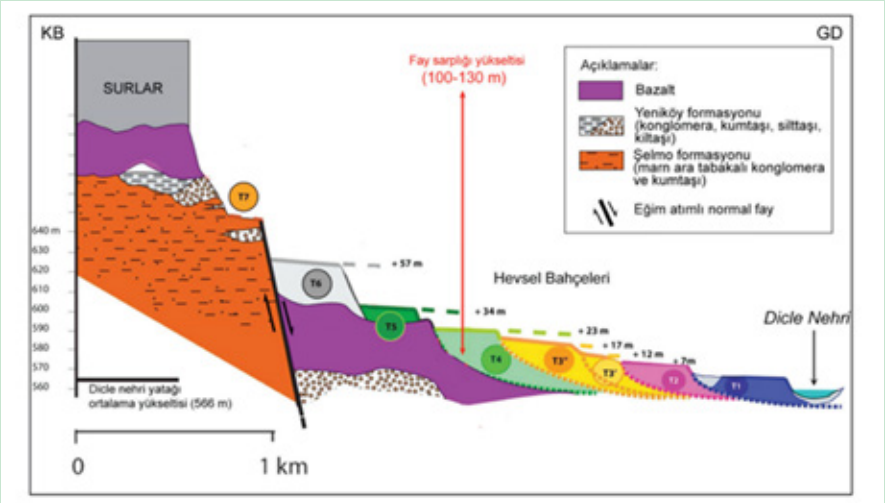

SABRİ KARADOĞAN,CATHERINE KUZUCUOĞLU,DİYARBAKIR HEVSEL BAHÇELERİ VE DİCLE NEHRİ: ARAZİ DEĞİŞİMLERİNİN JEOMORFOLOJİK KAYITLARI

1111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111

SABRİ KARADOĞAN, CATHERINE KUZUCUOĞLU, DİYARBAKIR HEVSEL BAHÇELERİ VE DİCLE NEHRİ: ARAZİ DEĞİŞİMLERİNİN JEOMORFOLOJİK KAYITLARI

1111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111

Hevsel Direnişi: 'Hevsel'den Gezi'ye Dicle Direniyor'
2015'te, Diyarbakır'ın Dicle Nehri kıyısındaki Hevsel Bahçeleri'nin kampüs içinde kalan kısmında Dicle Üniversitesi'nin 7 bin tane ağacı kesmesi üzerine ekolojik ve komünal bir yaşama inananlar tarafından bu ekolojik kıyım (ecocide) 'Ağacıma, toprağıma, tarihime, geleceğime dokunma' sloganları ile protesto edildi. Üniversite öğrencileri, STK'lar, çoğunluğu kadınlardan oluşan geniş bir kitle bu direnişe katıldı. Bu eylemlerde, Gezi Direnişi'nde olduğu gibi jineoloji, ekoloji, tarih ve komün çadırları kuruldu. Ağaçların kesilmesine karşı bölgede süresiz çadırlı nöbet eylemi başlatan direnişçiler, 20 günün sonunda ağaç kesimleri durunca eylemi sonlandırdı.

ATEŞİN VE SÜRGÜNÜN GÖLGESİNDE: KENTSEL DÖNÜŞÜM, GÜLŞEN İŞERİ – 2018

1111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111

HEVSEL DİRENİŞİ

1111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111

Hevsel'de Çalışan Kadın Irgatlar: Aşefçiler

Hevsel Bahçeleri, Dicle Nehri kıyısında, Diyarbakır Sur Kalesi ile nehir vadisi arasında yer alan yaklaşık yedi yüz hektarlık verimli arazidir. Çok sayıda kuş türü ve memeli hayvanın bulunduğu bu habitat, hem tarım alanı hem de yaşam alanı olarak çok önemli işlev görmektedir. Hevsel Bahçeleri, özellikle Suriçi, Ben u Sen, ve Hevsel'e yakın olan diğer yerleşim alanlarında ve mahallelerde yaşayan yoksul nüfusun gıdaya doğrudan ve ucuz ulaşımını sağlayan, dolayısıyla kent nüfusunun gündelik ihtiyaçlarını karşılayan önemli bir kaynak olma özelliğini sürdürmektedir.
Hevsel Bahçeleri'nin gündelik yaşama, kente etkisi çeşitli kaynaklarda anlatılırken, "aşefçiler" yani kadın ırgatların bu bahçelerin en önemli iş gücünü oluşturduğu vurgulanmaktadır. Aşefçiler'e ilişkin çeşitli kaynaklardan derlenen bilgileri Mehmet Mercan, şöyle aktarmaktadır:

"Bahçelerin etrafındaki sulama kanallarının kenarlarında da Delibardağan, Naneçuçe, Kazayağı, Dereotu, Ağbandır, Acice, Tolık (Ebegümeci), Pırpırım (semizotu) gibi yenecek hoş kokulu otlar yetişirdi. Aşefçi pazarlarında satılan otlar çeşitli yemeklerde, salatalarda kullanılır. Bazıları çiğ de yenir… Sebzeleri ve otları bahçelerde az bir ücretle çalışan kadın ırgatlar yani Aşefçiler toplar. Gün batımından önce yüklendikleri sebze torbalarıyla iki büklüm Mardinkapı yokuşunu tırmanan aşefçiler bunları bahçe sahibi adına çarşıdaki sebzecilere, komisyonculara teslim ettikten sonra, kendileri için topladıkları hasarlı, ıskarta sebzeleri, meyveleri seyyar pazarlarda dar gelirli vatandaşlara ucuza satar, nafakalarını çıkarırlardı. Eskiden, 50-60 yıl kadar önce aşefçiler, Buğday Pazarı ile Melikahmet Caddesi arasındaki bakırcılar çarşısı ile iç içe "Eski Saman Pazarı"nda toplanırlardı. Buralar pasajlara dönüşünce aşefçiler, Maliki Ejder Camisi ve türbesinin bulunduğu sokağa taşındılar."[3]

3 DİYARBAKIR ALAN YÖNETİM PLANI, MEHMET MERCAN (2011), DİYARBAKIR TÜRKÜSÜ, DİTAV YAYINLARI

Aşefçilik

Kelime anlamı; ekilen fidelerin fazlasını ayıklamak, fideyi dikmek vb. bahçe işlerine "Aşef " bu işi yapan kadınlara "Aşefçi" denilir. Bahçelerde ekilen ürünlerin

satışına dayalı bu kültürde bu ifade, daha çok Hevsel Bahçeleri'ndeki ürünleri ya da otları toplayan ve kentte satan kadınlara verilen ad olarak bilinmektedir. Aşefçi kadınlar yevmiye alarak çalıştıkları gibi bahçe sahibinin pazara götüremeyeceği kadar kötü durumda olan meyve ve sebzeleri alma hakkına sahiptirrler. Bahçenin bozumundan sonra arta kalan ürün yine Aşefçi kadınlara bırakılırdı. Buna da "Xerat" adı verilirdi. Aşefçi kadınlar sabahın serin olan erken saatlerinde çalışmaya başladıklarından öğle vakti işleri biter; bahçe sahibinin onlara verdiği sebze ve meyveleri ya da Hevsel Bahçeleri'nde topladıkları reyhan, semizotu gibi otları, sepetlerle sırtlarında taşıyarak, Diyarbakır Balıkçılarbaşı semtinde bulunan Aşefçiler pazarına getirip satarlardı.[4]

4 DİYARBAKIR KALESİ VE HEVSEL BAHÇELERİ KÜLTÜREL PEYZAJI ALANI YÖNETİM PLANI

1111111111111111111111111111111111111111111

1111111111111111111111111111111111111111111

AŞEFÇİLER ÇARŞISI, TEMMUZ, 2021

1111111111111111111111111111111111111111111

Aşefçiler Çarşısı, ismini kadın tarım işçilerinden almış olmasına rağmen bugün çarşıda kadınlara yer yok. Kadınlar Suriçi'nde bazı noktalarda el arabasına koydukları yeşillikleri satıyorlar. Ancak var olan mekânlarının da ellerinden alınması yetmiyormuş gibi merkezde zabıtaların yazdığı cezalara ve satış yapma yasaklarına direniyorlar. Bu kadınlar elli altmış yıl kadar önce bir gelenek hâlini almış ve bugün yok olmak üzere olan aşefçilik kültürünü sürdürmek için direniyorlar.

Özgürleşmek için alternatif bir mekân: Hevsel Bahçeleri

Kentin hemen çeperinde yer alan Hevsel Bahçeleri'nin 8 bin yılı aşan tarihi, bu alanın insan ve insan-dışı arkeolojik katmanları birçok tarihsel olaya şahitlik ediyor. Bu tarihsel katmanlar Hevsel'deki kadın tarım işçilerinin her birinin farklı bir sosyolojik ve kültürel arka plana sahip olmasıyla ilişkili. Köy boşaltmaları ile tarımdan koparılan kadınlar sistem içinde (kentte) yeniden, tarım pratikleri ile var olmaya çalışıyorlar. Bu güvencesiz kadınlar ekonomik gelir kaynaklarını doğadan, Hevsel Bahçeleri'ni müşterekleştirerek, tarım yaparak sağlıyorlar. Kendi ekonomilerini ve habitatlarını oluşturan güvencesiz kadınlar hem tarihsel süreçte kadının tarımdan

uzaklaştırılmasının hem de bugün kendi kültürel pratiklerine yabancılaşmış olmanın vermiş olduğu zorluklarla mücadele ediyorlar.

Anna Tsing, ‘Enkazda Yaşamak’ adlı çalışmasında bitkiler için zengin bir besin ortamı barındırmayan bozulmuş tabiatlarda yetişen vahşi bir mantara odaklanıyor.

‘Mantarın Japonya’da gurme bir yiyecek olarak yüksek bir değeri var. Kuzey yarımkürede yaşayan her çeşit insan bu mantarı bulup Japonya’ya ihracat yapan ticari alıcılara satmak için ormanlara giriyor. Bu insanların çoğu yerinden edilmiş ve haklarından mahrum edilmiş, kendileri de sınır yapım süreçlerinden sağ kurtulmuş azınlık gruplarından. Bunlar savaşlarla yerinden edilmiş, “standart istihdam” diyegeldiğimiz şeyi bulamamış insanlar. Ama enkazlar dünyasında, kapitalist sistemin çeperinde çalışmak emsal teşkil etmeye başlıyor. Birçok insan enkazlarda yaşıyor ve artıkları ayıklayarak geçinmenin bir yolunu bulmak zorundalar. Diğer yaşam formları için de aynı şey geçerli. İnsanlar ve insan olmayanlar, hepimiz sınır şiddetinin artıklarında yaşıyoruz. Bu çıkmazı bilmenin en iyi yolunun ise, bu artıklardan yeni imkânlar ve tabii korkular üreten ‘sürtünme’ye (friction) dikkatimizi vermek olduğunu savunacağım… Yaşanabilirliği araştırmak istiyorsak, dünyalar yaratmak için türler arasında nasıl işbirlikleri inşa edebileceğimizi de düşünmek zorundayız. Tüm bu bitkilerin, hayvanların ve mantarın bunun bir parçası olması gerekiyor. Yalnızca onları yediğimiz için değil, tabii ki yemeye de ihtiyacımız var. Ama mantar bitkilerin büyümesi için gerekli besinleri üretiyor, bitkiler de hayvanların büyümesi için gerekli besinleri üretiyor: Bu süreçler, canlı olan her tabiatta birbirine bağlıdır. Sınırı bir şiddet alanı olarak görmek yerine orada halen yaşamakta olan şeyleri görmeye çalıştığımızda bulacağımız şey budur.’[5]

5 (ÖZLEM ASLAN, AYÇA GÜNAYDIN, BURCU TOKAT, “KÜRESELLEŞME VE “ENKAZDA YAŞAMAK” ÜZERİNE: ANNA TSİNG İLE SÖYLEŞİ”, KÜLTÜR VE SİYASETTE FEMİNİST YAKLAŞIMLAR, SAYI 24, EKİM 2014, HTTP://WWW.FEMİNİSTYAKLASİMLAR.ORG/SAYİ-24-EKİM-2014/KURESELLESME-VE-ENKAZDA-YASAMAK-UZERİNE/)

Yaşanan savaşlardan sonra göçe maruz kalmış ve kentte yaşam bulmaya çalışan, kent ile doğa sınırında yaşayan bu kadınların bahçelerde saatlerce çalışıp kentte verdikleri mücadele Tsing'in *Matsutake* mantarının hem ekolojik hem de ekonomik mücadelesi ile benzerlik gösteriyor. Bu mantarın, beklentilerin azaldığı şimdiki zamanda, türlerin herhangi bir uyum olmadan ve birbirlerini fethetmeden yaşayabilecekleri tahrip olmuş ekolojilerde var olması gibi…

Doğanın denetim ve tahakküm altına alınması ve kentin gittikçe büyümesi, Hevsel Bahçeleri çevresinde başlayan kentsel dönüşümün Hevsel sınırlarına girmesiyle oluşan tehlike, bu kadınların güvencesizlikleri, ürettikleri gıdanın bir pazarının olmayışı, kendi aralarında ortaklaşıp pazar kurmaları, bir hayatta kalma mücadelesidir; bir *Matsutake* mantarı direncidir.

'Küreselleşme dünyayı kaplayan bir petrol gibi hareket ediyordu; akışıyla her şeyi eritiyordu. Bu sırada, "büyük kuram" farklılığı ve heterojenliği gözden çıkarmıştı. Buna eril kuram da diyebilirsiniz. Bu kuramda farklılığın bir önemi yoktur.'[6]

Kapitalist kentleşmenin makro politikalarına karşı mikro politika olarak Hevsel kadınlarının tarlaları ekip biçmesi, mekânın müşterekleşmesi ve öz yönetimin de güzel bir örneğidir. Bu kadınların homojenleştirici güçlere karşı geliştirdikleri direnme pratikleri, ekonomik ve ekolojik bir direniş oluşturmaktadır. Bu, yıkıma dayanma değil, insan olmayan (non-human) canlılar ve nesnelerle kolektif bir şekilde bu yıkımın içinden bir hayat kurma olasılığıdır.

'Coğrafi tahribat, kültürel ve tarihsel yıkımın bir yansıması. Doğadaki fiziksel yara izleri aynı zamanda toplumun kolektif ruhuna (psişe) kazılı.'[7]

Ötekileştirilen mekân ve ekonomiyi oluşturan tarlalarda tarım yapan Hevsel Bahçeleri'nin kadın ırgatları, herhangi bir güvencelerinin olmayışı, emeklerinin karşılığını alamıyor oluşları ve bu bahçelerin yok olması tehlikesi ile karşı karşıyalar. Dahası, sistem bu kadın mekânlarını korku

6 (ÖZLEM ASLAN, AYÇA GÜNAYDIN, BURCU TOKAT, "KÜRESELLEŞME VE "ENKAZDA YAŞAMAK" ÜZERİNE: ANNA TSİNG İLE SÖYLEŞİ", KÜLTÜR VE SİYASETTE FEMİNİST YAKLAŞIMLAR, SAYI 24, EKİM 2014, HTTP://WWW.FEMİNİSTYAKLASİMLAR.ORG/SAYİ-24-EKİM-2014/KURESELLESME-VE-ENKAZDA-YASAMAK-UZERİNE/)

7 MÜLKSÜZLEŞTİRMEYE İNAT, ROJDA TUĞRUL, NEHRİN ETRAFINDA

politikaları ile daha kırılgan hâle getirmeye çabalıyor. Kadın mekânları, tarım mekânları tahrip oluyor, kadın sistem içinde silinmeye ve mülksüzleştirilmeye çalışılıyor.

Mülksüzleştirme, yerinden etme ve ayrımcılığın ırksallaşmış politikaları, harcanabilir insanların ve unutulmuş coğrafyaların yaratılması, kaynakların sömürülmesi ve kadınların üretici emeğinin sömürülmesi, erkekliğin ta kendisi – tüm bunlar "güneyleştirme" (southification) dediğimiz şeyi üreten toplamı teşkil ediyor.[8]

8 FRANÇOISE VERGÈS, "İSYAN GİBİ" (LIKE A RIOT), MÜLKSÜZLEŞTİRMEYE İNAT

Kentte Kadınlar

KADINLARIN KENT İÇERİSİNDE SATIŞ YAPTIĞI NOKTALAR: DİRENME NOKTALARI

1. GAZİ CADDESİ
2. HZ. SÜLEYMAN PEYZAJ ALANI
3. AŞEFÇİLER ÇARŞISI GİRİŞİ
4. MARDİNKAPI MEZARLIĞI GİRİŞİ

1111111111111111111111
1111111111111111111111

KADINLARIN SATIŞ YAPTIĞI TURİSTİK CADDE; SUR/GAZİ CADDESİ

1111111111111111111111111111111111111111111111111

SUR/GAZİ CADDESİ, HATİCE TEYZE

11111111111111111111111111111111111111

HZ. SÜLEYMAN PEYZAJ ALANI

11111111111111111111111111111111111111

Neoliberal Politikalara Karşı Kadın Direnişi

Bir Sosyalleşme alanı ve müşterek mekân olarak gıda pazarı: Mardinkapı Mezarlığı girişindeki Perşembe Pazarı

1111111111111111111111111111111111111

1111111111111111111111111111111111111

1111111111111111111111111111111111111

1111111111111111111111111111111111111

1111111111111111111111111111111111111

Tarlada Kadınlar

Hevsel Bahçeleri'nde çalışan kadınların her birinin farklı bir hikâyesi var. Diyarbakır'ın yakın çevresinden gelip merkeze yerleşen bu kadınların çoğu Kürt; çocuk, genç, yaşlı, mülteci kadınlar.

Genellikle sabahın çok erken saatlerinde tarlaya gidip, tarlaların bakımını yapıp, ürünleri topladıktan sonra sebze ve meyveleri satmaya giderler. Tarla sahibi olduğunu söyleyen kadınlar çoğunlukla bütün gününü tarlada geçiriyor. Perşembe günleri ise Mardinkapı Mezarlığı'nın girişinde hep birlikte pazar kurup sebze meyvelerini satıyorlar.

Tarlası olmayan (tarla sahibinin yerine günlük ücretle çalışan) gündelikçi kadınlardan bazıları, bahçe işleri bittikten sonra tarladan ürünleri daha düşük bir ücrete satın alıp Suriçi'nde turistik cadde olan Gazi Caddesi'nde, Hz. Süleyman Peyzaj Alanı'nda veya Aşefçiler Çarşısı'nın hemen girişinde, el arabasında satıyorlar.

11111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111

11111111111111111111111111111111

11111111111111111111111111111111

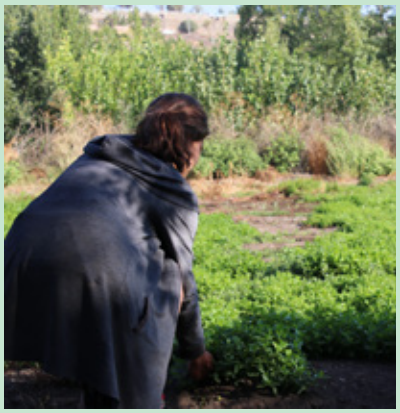

11111111111111111111111111111111

11111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111111

Hevsel'in Mücadelesi

Hevsel Bahçeleri, UNESCO listesinde yer alması, parçalı mülkiyet durumu, Dicle Vadi Projesi, çeper mahallelerdeki kentsel dönüşüm rant tehdidi ve çiftçilerin endüstriyel tarıma geçişi gibi ciddi zararlarla karşı karşıyadır. Çiftçileri, kadınları, fauna ve florasıyla Hevsel Bahçeleri, kentin neoliberal politikalarına ve sömürüsüne direnmektedir.